Beantwoording feitelijke vragen gesteld door de vaste commissie van Financiën naar aanleiding van de wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IX) voor het jaar 2022 (Tweede incidentele suppletoire begroting inzake LNG invoercapaciteit in de Eemshaven)

Vraag 1
Waarom is er gekozen voor een periode van vijf jaar voor de garantie aan Gasunie?

Antwoord 1
De looptijd van de garantie is gelijk aan de huurperiode van de drijvende terminal van Exmar, een zogenaamde Floating Regassification and Storage Unit, ofwel FSRU.

Vraag 2
Houdt de dekking van 160 miljoen euro rekening met een eventuele Europese afspraak om gasprijzen vast te leggen voor aankomende winter om consumenten en bedrijven te ontzien? Zo ja, hoe?

Antwoord 2
Nee, de Europese afspraak is niet direct van invloed op de kosten van de terminal of de benodigde garantie.

De kosten van de terminal worden grotendeels gedreven door de kosten van de vijfjarige huur van de FSRU. Deze kosten liggen op voorhand vast. Daarnaast zijn er kosten die moeten worden gemaakt voor de huur van de grond, de warmwatervoorziening en aansluiting op het elektriciteitsnet.

Tegenover deze uitgaven staan inkomsten die eveneens niet direct in verbinding staan met de gasprijs. De inkomsten worden bepaald door het tarief wat Gasunie vraagt voor de gecontracteerde capaciteit (p*q). Het tarief is niet afhankelijk van de gasprijs of eventuele Europese afspraken hierover. De gecontracteerde capaciteit staat hier eveneens niet direct mee in verbinding.

Vraag 3
Welke afspraken of uitgesproken verwachtingen zijn er over hoe lang Gasunie LNG zal opslaan in de nieuwe drijvende LNG-terminal?

Antwoord 3
Een LNG-terminal is geen opslaglocatie, maar een doorvoerlocatie. In de terminal wordt het gas omgezet van vloeibaar naar gasvormig en daarna gelijk het gasnet ingebracht. Er vindt dus beperkte opslag plaats. De terminal zal vijf jaar operationeel zijn.

Vraag 4
Zijn er al contracten afgesloten met partijen die deze nieuwe LNG-terminal gaan vullen? Zo ja, wie zijn deze partijen?

Vraag 5
Voor welke duur zijn er contracten afgesloten en wat zijn de voorwaarden van deze contracten?

Antwoord 4 en 5
Gasunie heeft op 23 juni jl. via een bericht op hun website laten weten dat er contracten zijn gesloten met Shell en ČEZ. Op moment van schrijven is Gasunie nog met deze klanten in gesprek over de geboekte capaciteit en voorwaarden.

Vraag 6
Welk percentage van de opslag is bestemd voor LNG uit de Verenigde Staten?

Antwoord 6
Het is op voorhand niet te zeggen welk percentage LNG uit de Verenigde Staten zal komen. De LNG markt is een wereldmarkt die opereert op basis van vraag en aanbod.

Vraag 7
Hoeveel extra CO2- en methaanuitstoot zal er ontstaan bij de invoer van deze extra LNG bij de productie, het vervoer en de opslag in vergelijking met het importeren van gas uit Rusland?

Antwoord 7

Gasunie geeft aan dat ze hier slechts een schatting van kunnen geven. De CO_2-emissies van LNG zijn sterk afhankelijk van de afstand die de LNG moet overbruggen en de liquefaction installatie.

Een grove schatting is dat, indien de Eemshaven terminal volledig volgeboekt is, dit in een jaar tot circa 3,7 Mton extra uitstoot zal leiden ten opzichte van een situatie waarbij dat gas uit Rusland geïmporteerd zou worden. Ik benadruk graag nogmaals dat dit een hele grove schatting betreft en dat de extra uitstoot afhankelijk van de herkomst van de LNG ook aanzienlijk lager of hoger zou kunnen uitvallen. Deze uitstoot zal naar verwachting slechts voor een klein deel aan Nederland toe te berekenen zijn. De grootste emissie-uitstoot treedt op bij het vloeibaar maken van het gas. Daarnaast zal dit mede afhangen van het land waarin het gas uiteindelijk geconsumeerd wordt.

In deze berekening zijn de emissies van de terminal zelf nog niet meegenomen. Gasunie zal de emissies van de Eemshaven terminal zoveel mogelijk beperken met behulp van restwarmte en een aansluiting op het elektriciteitsnet. De ambitie is dat de uitstoot van deze terminal uiteindelijk nihil zal zijn, net als de GATE terminal in Rotterdam.

Ik betreur de toename van CO_2-en methaanuitstoot die ontstaat door de invoer van extra LNG. Het is daarom ook belangrijk om deze maatregel in perspectief te plaatsen. In het verminderen van de afhankelijkheid van Russisch gas, zet het kabinet zich allereest in op besparing en verduurzaming, zoals toegelicht in de Kamerbrief van de minister voor Klimaat en Energie van 14 maart en 22 april 2022.[1] De uitbreiding van de LNG-invoercapaciteit is een aanvullende maatregel die noodzakelijk is om de leveringszekerheid te kunnen borgen en de afhankelijkheid van Russisch gas op korte termijn te verminderen.

Vraag 8
Wat is de rol van het Belgische concern Exmar in de exploitatie van de gasterminal in de Eemshaven?

Antwoord 9
Het Belgische concern Exmar heeft geen rol in de exploitatie. Exmar is enkel de verhurende partij.

Vraag 9
In hoeverre is het mogelijk de capaciteit van de Gate terminal in Rotterdam uit te breiden?

Antwoord 9
Gasunie heeft samen met Vopak reeds alle maatregelen genomen om de Gate terminal op korte termijn maximaal uit te breiden. Door optimalisatie van de bestaande infrastructuur zal de jaarlijkse invoercapaciteit toenemen van 12 bcm naar 16 bcm. In verband met contractuele verplichtingen kan deze aanvullende invoercapaciteit alleen worden aangeboden aan bestaande klanten.

Vraag 10
In hoeverre zou het bouwen van een nieuwe LNG-terminal kunnen helpen de energiecrisis het hoofd te bieden?

Antwoord 10
Een nieuwe LNG-terminal of verdere uitbreiding van GATE terminal kan een belangrijk middel zijn om de leveringszekerheid op lange termijn te borgen. Het verkleint de afhankelijkheid van (Russisch) pijpleidingengas en flexibiliseert de import van aardgas. Recentelijk heeft Duitsland om deze reden aangekondigd een nieuwe terminal te bouwen in Brunsbüttel, nabij Hamburg. De bouw van een vaste terminal kost circa 3-4 jaar. Dit biedt daarom geen uitkomst voor de leveringszekerheid op de korte termijn.

Vraag 11
Zijn er plannen om een LNG-terminal te bouwen?

Antwoord 11
Nee, in Nederland zijn er momenteel geen plannen voor de bouw van een vaste LNG-terminal. Het staat partijen uiteraard vrij om hiertoe initiatieven te ontwikkelen. Momenteel zien we vanuit de markt nu vooral initiatieven voor de ontwikkeling van waterstof importterminals.

Vraag 12
In hoeverre zal Nederland in de toekomst kunnen rekenen op de capaciteit die wordt gecreëerd met de bouw van de LNG-terminals in Duitsland?

[1] Kamerstuk 29 023, nr. 283.; Kamerstuk 29 023, nr. 302.

Antwoord 12
De LNG-terminal in Brunsbüttel in Duitsland zal conform Europese regelgeving open access en non-discriminatoir worden aangeboden. Het staat Nederlandse partijen vrij om capaciteit te contracteren. Het is op voorhand niet te zeggen of dit ook het geval gaat zijn. Mochten er geen Nederlandse partijen zijn die capaciteit in de terminal contracteren draagt de LNG-terminal in Brunsbüttel ook bij aan de leveringszekerheid in Nederland. De Noordwest-Europese energiemarkt is een geïntegreerde markt.

Vraag 13
Welke bedrijven zijn tot nu toe betrokken bij de exploitatie van de gasterminal in de Eemshaven?

Antwoord 13
Gasunie is enig aandeelhouder van de LNG-terminal in de Eemshaven. Gasunie werkt momenteel met verschillende partijen samen om de terminal operationeel te krijgen.

Vraag 14
Welke bedrijven zijn tot nu toe betrokken bij de exploitatie van de Gate terminal in Rotterdam?

Antwoord 14
Gasunie en Vopak zijn allebei 50% eigenaar van de Gate terminal in Rotterdam.

Vraag 15
In hoeverre is Nederland afhankelijk van de capaciteit van gasterminals in het buitenland?

Antwoord 15
Gasgebruikers in Nederland zijn voor de leveringszekerheid niet direct afhankelijk van de capaciteit van gasterminals in het buitenland. Het kabinet heeft diverse maatregelen genomen om de leveringszekerheid te borgen voor beschermde afnemers. Zo zijn met Shell, ExxonMobil en NAM in het zogenaamde Norg Akkoord afspraken gemaakt over de inzet van de gasopslagen Alkmaar, Norg en Grijpskerk in de komende jaren.

Zoals ook aangegeven in de beantwoording op vraag 10 is Nederland echter onderdeel van een geïntegreerde Noordwest-Europese energiemarkt. Nederland heeft er baat bij dat de leveringszekerheid in omringende landen geborgd kan worden, onder andere vanwege economische effecten in het geval van afschakeling en Europese solidariteitsafspraken in het geval van gastekorten. LNG-terminals kunnen de gascapaciteit in het buitenland vergroten en de gasleveringszekerheid daar faciliteren.

Daarnaast kunnen Nederlandse energieproducenten en -handelaren gebruik maken van LNG-terminals in het buitenland en vice versa. Ook op deze manier kunnen buitenlandse terminals helpen om de leveringszekerheid in Nederland te waarborgen.

Tot slot worden ook de gasprijzen die Nederlanders betalen beïnvloed door het aanbod van de gas(capaciteit) in Europa.

In hoeverre buitenlandse gasterminals effect hebben op Nederland is sterk afhankelijk van de locatie van de terminals en de fysieke transportmogelijkheden. De Nederlandse gasmarkt is sterker verweven met de Duitse gasmarkt dan de Spaanse gasmarkt. Omdat er fysiek niet veel gas tussen Spanje en Frankrijk vervoerd kan worden, kan de leegstaande capaciteit in Spanje niet worden ingezet voor de Nederlandse gasmarkt. Zoals hierboven aangegeven kan een Duitse terminal wel voor Nederlands gebruik benut worden, zoals nu ook andersom de GATE-terminal gedeeltelijk door Duitse partijen wordt gebruikt.

Vraag 16
Op welke manier draagt de gasterminal in de Eemshaven bij aan het verminderen van de afhankelijkheid van Rusland?

Antwoord 16
Zoals ook aangegeven in de Kamerbrief van de minister voor Klimaat en Energie van 14 maart 2022 is het voor de leveringszekerheid cruciaal dat er, naast eigen productie en import van pijplijngas uit andere landen dan Rusland, voldoende alternatieve bronnen zoals LNG aangetrokken worden.[2]

[2] Kamerstuk 29 023, nr. 283.

Afgelopen winter (2021/2022) heeft LNG reeds een belangrijke rol gespeeld bij het opvangen van het deels weggevallen aanbod van gas uit Rusland. Waar Russisch gas de afgelopen jaren een aandeel van circa 40% had in de gasvoorziening van de EU en LNG 20%, lagen deze percentages begin 2022 omgekeerd. Hier dient wel een kanttekening bij geplaatst te worden: een deel van het LNG kwam uit Rusland. Ook via de Gate-terminal in Rotterdam kwam er veel gas in de vorm van LNG naar Nederland en de Europese Unie. De bezettingsgraad van de Gate-terminal liep op van 70% in oktober tot 90% in december en bedroeg de afgelopen maanden ca. 100%.

Met de uitbreiding van de Gate terminal en de aanleg van de LNG-terminal in de Eemshaven groeit de jaarlijkse LNG-invoercapaciteit in Nederland van 12 bcm naar 24-26 bcm. Ter vergelijking: 24-26 bcm is gelijk aan 60-65% van de totale Nederlandse vraag en 6-6,5% van de totale Europese vraag. Dit is een belangrijke maatregel om import te kunnen diversifiëren en de Europese afhankelijkheid van Russisch pijplijngas te verminderen.